

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol

ADRODDIAD BLYNYDDOL Ynys Môn Medi 2018 – Awst 2019

Pennaeth Dysgu
Arwyn Williams Ebrill 2018/ Awst 2019

CYNNWYS

ADRAN 1: CRYNODEB GWEITHREDOL

- 1.1 Rhagair gan Gadeirydd CYSAG: Y Cynghorydd Dylan Rees

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG YNYS MÔN

- 2.1 Swyddogaeth CYSAG Mewn Perthynas ag Addysg Grefyddol
- 2.2 Y Maes Llafur Cytûn
- 2.3 Pa mor dda yw safonau?
- 2.4 Ymateb yr Awdurdod Addysg Lleol
- 2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru
- 2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN
- 2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

ADRAN 3: ATODIADAU

- 3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG
- 3.2 Aelodaeth CYSAG Môn 2017-18
- 3.3 Cyfarfodydd CYSAG a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod adrodd
- 3.4 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad
- 3.5 Templed CYSAG Môn ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol
- 3.6 Canllawiau ar gyfer dadansoddi tablau data arholiadau allanol
- 3.7 Cynllun Gweithredu CYSAG Môn 2017-19

**ADRAN 1:
CRYNODEB GWEITHREDOL**

Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliaid clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio'r Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

1.1 Rhagarweiniad gan y Cadeirydd

RHAGARWEINIAD GAN Y CADEIRYDD

Mae'n ffrainc unwaith eto fel Cadeirydd CYSAG Ynys Môn i gyflwyno Adroddiad Blynyddol 2018/19. Gyda thristwch, mae'n rhaid i mi ddechrau'r adroddiad eleni drwy alaru colled un o'n haelodau allweddol – Parch. Euros Wyn Jones y bu farw yn sydyn yn ei gartref yn Rhagfyr 2018. Roedd Euros yn aelod brwdfrydig ac effeithiol o GYSAG Ynys Môn am flynyddoedd lawer. Gadawa etifeddiaeth werthfawr ar ei ôl drwy fod wedi cyfrannu'n arwyddocaol o fewn cylchoedd Cristnogol Cymreig ar nifer o wahanol feysydd fel Gweinidog, Pregethwr, Darlithydd ac Awdur. Mae'n golled hynod o drist nid unig yn Ynys Môn ond drwy Gymru a thu hwnt. Rwy'n falch o adrodd bod canlyniadau TGAU addysg grefyddol myfyrwyr Ynys Môn yn gadarnhaol unwaith eto gyda 74% o fyfyrwyr wedi ennill graddau A-C. Roedd llwyddiant y myfyrwyr lefel A yn gyffelyb ond dilynodd lai o fyfyrwyr y cwrs eleni. Cynhwysir manylion llawn am ganlyniadau'r arholiadau yng nghorff yr adroddiad.

Fel sy'n arferol, mae nifer o argymhellion yn yr Adroddiad. Cynhwysir yr holl argymhellion hyn wedyn mewn Cynllun Gweithredu newydd fel y gallwn fonitro ac adolygu cynnydd.

Ar lefel genedlaethol, parha ffocws fawr ar y cwricwlwm newydd a sut y darperir addysg grefyddol fel rhan o'r maes llafur Dyniaethau newydd yn 2022. Mae CYSAG Ynys Môn yn croesawu'r ffaith y bydd addysg grefyddol yn ofyniad statudol i bob dysgwr o 3 i 16 oed a na fydd rhieni'n gallu tynnu eu plant o'r gwersi hynny. Fodd bynnag, mae llawer o waith i'w wneud i baratoi'r maes llafur newydd ac ar adeg ysgrifennu mae ymgynghoriad ar fin cael ei gynnal ar y fframwaith cefnogi. Mae'n hanfodol bwysig bod CYSAG yn derbyn y gefnogaeth a'r arbenigedd sydd ei angen i'w arwain drwy'r newidiadau seismig hyn, ac mae CCYSAGauC wedi lobïo Llywodraeth Cymru i wneud adnoddau o'r fath ar gael. Unwaith eto, hoffwn gynnig fy niolchgarwch diffuant i'm cyd-aelodau Pwyllgor am eu cefnogaeth drwy'r flwyddyn. Yn benodol, hoffwn ddiolch i Mrs Gwyneth Hughes (Clerc CYSAG) a Mrs Helen Bebb (Cydllynydd Addysg Grefyddol) am y cymorth y maent wedi ei ddarparu ynghyd â chefnogaeth hanfodol Mrs Shirley Jones, ein Swyddog Pwyllgor.

I gloi, hoffwn eich gadael â dyfyniad gan Albert Einstein:

“There are only two ways to **live your life**. One is as though nothing is a **miracle**. The other is as though everything is a **miracle**.”

Cynghorydd Dylan Rees
Cadeirydd CYSAG Ynys Môn

Dylan Rees
Cadeirydd, 2017-18

2.1 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliaid clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

Mae CYSAGau Gwynedd a Môn wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3 i 19 oed' fel Maes Llafur Cytûn Gwynedd a Môn (2008).

Prif swyddogaeth CYSAG yw, *'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'*. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1) (a).

2.3 Pa mor dda yw safonau?

Mae CYSAG Môn yn monitro safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- dderbyn crynodeb o hunan arfarniadau ysgolion mewn ymateb i gwestiynau allweddol Fframwaith Arolygu ESTYN;
- ddadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- wirio adroddiadau arolygiadau ESTYN i adnabod arferion da a chefnogi ymhellach unrhyw gyfeiriad at 'addysg grefyddol' neu 'addoli ar y cyd' sydd angen i'w gryfhau ;
- wahodd athrawon a phenaethiaid i rannu eu harferion da gyda'r aelodau yn y cyfarfodydd tymhorol;
- ymweld ag ysgolion, trwy wahoddiad ar hyn o bryd, er mwyn mynychu sesiwn addoli ar y cyd;
- annog cydweithio rhwng ysgolion i adnabod a chefnogi arferion da.

Mynychodd 3 aelod o'r pwyllgor CYSAG weithdy ar 18 Medi yn Llandudno er mwyn derbyn diweddariad o Cwricwlwm i Gymru. Cafwyd cydnabyddiaeth bod y misoedd nesaf am fod yn gyfnod heriol i athrawon oherwydd bod peth ansicrwydd yn parhau o beth fydd disgwyliadau a'r gofynion newydd y cwricwlwm.

2.3.1 Adroddiadau hunan arfarnu ysgolion

Yng nghyfarfod **CYSAG Ynys Môn** ar 14 Chwefror 2011 penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau. Mae CYSAG Môn, penaethiaid ysgolion Môn ac aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi cymeradwyo'r templedi a luniwyd mewn ymateb i'r Fframwaith Arolygu ESTYN. Mae clerc CYSAG Môn, sy'n Swyddog Addysg gyda Chyngor Ynys Môn, yn gyfrifol am ddosbarthu a chasglu'r hunan arfarniadau.

Derbyniwyd 8 adroddiad yn ystod 2018-19, sef 17% o ysgolion Môn.

	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Nifer o adroddiadau	6/53	8/53	12/53	11/53	2/47	8/46
% o ysgolion Môn	11%	15%	22%	22%	4%	17%

Yng nghyfarfod mis Hydref 2018, cyflwynodd y clerc canllawiau Hunan Arfarniad newydd i'r panel fyddai ar gael i bob ysgol gynradd. Mae'r templedi newydd yn cynnig arweiniad defnyddiol i ysgolion ar sut i gyflwyno tystiolaeth amrywiol a dod i farn feintiol drwy ddilyn terminoleg barnau Estyn. Mae'r templed newydd yn cynnwys y 5 cwestiwn allweddol barnau Estyn. Yn ystod y flwyddyn derbyniwyd Hunan Arfarniadau gan ysgolion oedd yn cynnig naratif a barnau safonol, sampl lluniau ac enghreifftiau byrion o waith disgyblion. Mae hyn wedi hyrwyddo gwaith y Pwyllgor i fod yn fwy effeithiol i adnabod ansawdd gwaith disgyblion yn ein hysgolion cynradd o fewn maes Addysg Grefyddol a llunio barn am berfformiad.

Rhestr Ysgolion Cynradd wnaeth gyflwyno HA dros y flwyddyn

Roedd Pwyllgor CYSAG Môn yn fodlon iawn gydag ansawdd Hunan Arfarniadau Addysg Grefyddol ysgolion Môn ac yn gwerthfawrogi gonestrwydd barnau. Roedd pob adroddiad yn gynhwysfawr, gyda rhan fwyaf o'r barnau yn dda a lleiafrif yn ddigonol. Nid oedd yr un farn yn anfodhaol. Mae'n werth nodi bod Hunan Arfarniadau'r ysgolion yn gyd fynd gyda barnau arolygu Estyn.

Ysgol Gymuned Rhosybol
Ysgol Llanfairpwll
Ysgol Parc y Bont
Ysgol y Fali
Ysgol Y Talwrn
Ysgol Gymuned Pentraeth
Ysgol Gymuned Amlwch

Rhestr Ysgolion Uwchradd wnaeth gyflwyno HA dros y flwyddyn

Ysgol Uwchradd Syr Thomas Jones Amlwch.

Cyflwynodd Mrs Mefys Jones Edwards adroddiad llafar o arfarniad Y Gyfadran Dyniaethau :-

Cwestiwn Allweddol 1: Safonau

- Mae canlyniadau CA4 a CA5 yn dda iawn, gyda phob disgybl yn ennill cymhwyster yn y pwnc;
- Mae canlyniadau CA3 yn ddigonol i dda, gan eu bod yn amrywio ymhlith gwahanol grwpiau;
- Mae safonau mewn perthynas â bechgyn angen gwella, gan fod bechgyn ar hyn o bryd yn tanberfformio ar draws yr ynys;
- Mae angen i safonau CA5 wella yn yr Uned Athroniaeth;
- Mae llythrennedd yn dda iawn, oherwydd y gwaith cynllunio sydd wedi digwydd i wella sgiliau llafar ac ysgrifenedig.
- 'Does ond angen datblygu sgiliau rhifedd a TG fel bo raid

Cwestiwn Allweddol 2: Llesiant ac Agwedd at Ddysgu

- Mae cyfranogiad disgyblion mewn gwersi yn dda iawn; maent yn mwynhau'r pwnc;
- Mae gan athrawon a phlant berthynas dda mewn gwersi AG;
- Mae angen datblygu agwedd y disgyblion at ddysgu'n fwy annibynnol, ac mae'n un o'r 12 maes yn y cwricwlwm newydd.

Addysgu a Phrofiad Dysgu

- Mae'r ddarpariaeth AG o ran gwersi, llyfrau a siarad gyda dysgwyr yn dda;
- Mae'r disgyblion yn elwa o brofiadau trwy ymweliadau;
- Mae sgiliau a gwybodaeth ar ddeall Cristnogaeth a chredoau eraill yn cael eu teilwra'n dda yn y cynlluniau gwaith.

Gofal Chymorth ac Arweiniad

- Mae athrawon yn cwestiynu dysgwyr pan fyddant yn darparu adborth i ddisgyblion, lle mae angen ymatebion craff, ac mae hynny yn ei dro yn gwella safon y gwaith yn yr ystafell ddosbarth;
- Mae'r deialog rhwng athrawon a disgyblion wedi gwella;
- Mae sesiynau addoli ar y cyd yn cael eu cynnal yn ddyddiol yn Ysgol Syr Thomas Jones Amlwch

Camau gweithredu yn codi o'r adroddiadau.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Ynys Môn

- Uchafu gwaith a phwrras CYSAG i Bennaeth newydd y Gwasanaeth Dysgu ac ysgolion Môn
- Cryfhau cydweithio rhwng ysgolion dalgylch i rannu arferion da a monitro a safoni ansawdd
- Bod yr aelodau CYSAG yn ymweld sesiynau Addoli ar y Cyd mewn ysgolion.

2.3.2 Asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Yn ystod y flwyddyn nodwyd pryder gan athrawon Uwchradd bod Maes Llafur newydd Addysg Grefyddol ar gyfer TGAU a Lefel A yn heriol iawn a bod diffyg adnoddau sef gwrslyfrau Cymraeg yn creu heriau ychwanegol.

Fodd bynnag, trafodwyd yn gryno canlyniadau CA4 a CA5 mewn cyfarfod diweddar. Rhoddir crynodeb o'r data isod.

CA4 [TGAU]

Ysgol	Nifer o ddisgyblion		A*-A [%]		A-C [%]	
YSTJA	25	[31]	12% A yn unig [32]		64	[84]
YUC	0	[11]	[9]		[64]	
YGLI	14	[36]	21.4	[31]	92.9	[86]
YDH	33	[52]	33.4	[35]	72.7	[83]
YUB	22	[21]	28.6	[5]	76.2	[66]

- 94 wedi cofrestru o 5 ysgol Môn yn 2018-19, 57 yn llai na'r flwyddyn flaenorol (y llynedd roedd 151 wedi cofrestru, a oedd yn gynydd o 23 disgybl ers 2016-17).
 - Mae canlyniadau yn dda. Llwyddodd 74.2 o ddisgyblion A-C ar gyfartaledd.
 - Llwyddodd bron i 25% o ddisgyblion gradd A*-A ar gyfartaledd

CA5 Lefel A

School	Nifer o ddisgyblion	A*-A%	A-C %	A-E%
YSTJA	13 [14]	15.4	69.2	100
YUC	1 [0]	0	100	100
YGLI	6 [10]	0	83.3	100
YDH	8 [13]	25	87.5	100
YUB	2 [5]	0	50	100

- Yn 2018-19 mae 30 o ddisgyblion wedi astudio'r pwnc hyd at lefel A, gostyngiad o 12 disgybl ers y llynedd.
- Llwyddodd 2 ddisgybl i gyrraedd A* Mae hyn un yn fwy na'r llynedd
- Mae canlyniadau yn dda. Llwyddodd 63% o ddisgyblion A*-C,
- Llwyddodd pob disgybl ennill gradd.

Mae argymhellion 2016-17 yn parhau i fod yn flaenoriaeth.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Datblygu gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau rheolaethol cydlynwyr ac arweinyddion pwnc fel eu bod yn gallu arwain gwelliannau yn eu hysgolion o fewn;
- Sicrhau bod ysgolion yn cael mynediad at ganllawiau ac arferion da a fyddai'n gwella deilliannau addysg grefyddol eu disgyblion ac ansawdd yr addysg grefyddol ac yn adlewyrchu egwyddorion ac argymhellion 'Dyfodol Llwyddiannus'.

2.3.3 Adroddiadau arolygu ESTYN

Cadarnhaodd y Swyddog Addysg nad oedd unrhyw faterion yn codi o'r arolygiadau a gynhaliwyd yn ysgolion Môn yn ystod y flwyddyn.

Cyflwynwyd gwybodaeth am arolygiadau 9 ysgol gynradd yn ystod y flwyddyn. Arolygwyd yr ysgolion o dan Fframwaith Arolygu newydd ESTYN.

Ysgol	Dyddiad	Gofal cymorth ac arweiniad (2.3) <i>A oes cyfeiriad at: datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol?</i>	Profiadau dysgu (2.1) <i>A oes cyfeiriad at: Addysg Grefyddol?</i>	Gweithio mewn partneriaeth (3.3) <i>A oes cyfeiriad at gymunedau crefyddol lleol?</i>
Bryngwran	Ebrill 2018	✓	✗	✗
Llanfair PG	Mehefin 2018	✓	✗	✗
Talwrn	Hydref 2018	✓	✗	✗
Ysgol STJ Amlwch	Hydref 2018	✓		
Ysgol Gynradd Amlwch	Rhagfyr 2018	✓	✓	✗
Ysgol Y Graig	Ionawr	✓	✗	✗

	2019			
Pentraeth	Mawrth 2018	✓	✓	✓
Tywyn	Mehefin 2019	✓	✓	✓
Rhyd y Llan	Mehefin 2019	✓	✗	✗

Yn ystod y flwyddyn cafwyd cyfle i fwrw golwg dros gyfeiriadau addysg grefyddol yn adroddiadau ESTYN eleni, ond mae'r adroddiadau yn nodi bod:

- Bod yr holl ysgolion cynradd sydd wedi cael arolwg yn ystod Ebrill 2018 i Awst 2019 yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol a chymdeithasol y disgyblion yn dda neu'n rhagorol.
- Bod yr ysgol Uwchradd yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol a chymdeithasol y disgyblion yn briodol
- Bod ysgolion yn gwneud gwaith da iawn i ddatblygu dinasyddion gofalgarg sy'n ystyried gwarchod yr amgylchedd a chodi arian at elusennau
- Cyfeiriwyd yn yr adroddiad at ddwy ysgol, Ysgol Tywyn a Pentraeth oedd wedi sefydlu partneriaethau priodol gyda chymunedau crefyddol lleol.

Nodwyd pryder gan GYSAG Môn :

- Bod cyfeiriadau at Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd yn gynnil iawn mewn adroddiadau Estyn ac felly yn di brisio'r maes mewn ysgolion.

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

Mae Mrs Helen Bebb Cydlynnydd Addysg Grefyddol Ysgol Uwchradd David Hughes ar y cyd gyda Mrs. Gwyneth Môn Hughes, Uwch Swyddog Safonau a Chynhwysiad Gwasanaeth Dysgu Cyngor Ynys Môn yn sicrhau bod arweiniad ac argymhellion CYSAG Môn yn cael eu trosglwyddo i benaethiaid yr ysgolion cynradd ac uwchradd. Mae hwn yn benodiad dros dro tra bod yr adran yn mynd trwy gyfnod o ailstrwythuro. Lluniwyd cynllun gweithredu am y flwyddyn.

Rhannwyd arferion da yn ystod y flwyddyn drwy estyn gwahoddiad i gynrychiolwyr ysgol i amlinellu'r profiadau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd a ddarperir i'w disgyblion:

- Gwenan Roberts (pennaeth Rhosybol): Cyflwyniad ar waith yr ysgol mewn perthynas â'r ddarpariaeth Addysg Grefyddol . Paratowyd trosolwg o sut mae'r ysgol yn cynllunio i symud ymlaen gyda'r Cwricwlwm newydd gan ymgorffori'r pedwar diben o fewn Addysg Grefyddol. Roedd llais y disgyblion yn amlwg yn y cynllunio ac roedd safon cyflawniad y disgyblion yn dda iawn.
- Ategwyd gan Mrs Mefys Edwards Cydlynnydd Addysg Grefyddol Ysgol Syr Thomas Jones bod disgyblion Ysgol Rhosybol yn cyrraedd BI 7 gyda lefel uchel o ddealltwriaeth yn y maes.
- Roedd balchder ymysg y CYSAG bod niferoedd uwch o ddisgyblion wedi bod yn astudio Addysg Grefyddol i safon TGAU a Lefel A eleni. Fodd bynnag, gyda newidiadau heriol i'r maes llafur i'r dyfodol codwyd pryder bod tebygolrwydd mawr bydd y niferoedd yn gostwng.
- Cafwyd cadarnhad bod y Gweinidog Addysg, Kirsty Williams wedi ymateb i bryderon a godwyd gan y CYSAG bod y cwricwlwm TGAU ar gyfer AG yn rhy feichus a bod prinder adnoddau Cymraeg.
- Adroddodd y Cadeirydd hefyd yn ystod tymor yr haf bod CYSAGau Cymru wedi derbyn ymateb gan Kirsty Williams y Gweinidog Addysg i bryderon a godwyd ynglŷn â'r diffyg cefnogaeth broffesiynol i GYSAGau ar draws Cymru. Nodwyd yn ei hymateb bod Libby Jones a Paula Webber wedi dwyn i'w sylw bod angen buddsoddi mewn adnoddau ac yn cynnig dylid buddsoddi arian mewn sefydlu ymgynghorwyr rhanbarthol i ddarparu cefnogaeth angenrheidiol. Siomedig oedd CYSAG Môn gyda'r ymateb hwn gan eu bod yn teimlo nad oedd digon o ystyried yn cael ei roi ar yr ofyn statudol oedd gan CYSAGau i sicrhau ansawdd o fewn y maes.

- Rhoddodd Y CYSAG ystyriaeth i gais gan Mr Richard Speight, Cadeirydd Grŵp Dyneiddwyr, Bangor i ganiatáu i aelod o'r Grŵp Dyneiddwr lleol ymuno a CYSAG Môn . Ar ôl ystyried cyngor y Swyddog Monitro penderfynodd y CYSAG i beidio â chefnogi 'r penodiad .
- Hysbyswyd y Grŵp Dyneiddwyr o benderfyniad CYSAG drwy e byst gan y Cadeirydd.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Sicrhau bod CYSAG Môn yn derbyn y gefnogaeth ac arweiniad priodol er mwyn iddo gyflawni ei ddyletswyddau fel corff statudol.
- Cryfhau y bartneriaeth rhwng Pennaethiaid a CYSAG fel bod adroddadau Hunan Arfarnu yn cael eu hanfon at y panel yn amserol a bod aelodau CYSAG yn derbyn gwahoddiad i'r ysgolion i arsylwi ar sesiynau Addoli ar y Cyd a thrafod gyda disgyblion am eu gwaith o fewn y maes.
- Llunio rhaglen dalgylch fydd yn hysbys i bob ysgol er mwyn sicrhau bod y CYSAG yn derbyn adroddiad HA yn amserol

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi a dosbarthu canllawiau i gefnogi athrawon addysg grefyddol:

- <http://cymru.gov.uk> > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed (2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (<http://cbac.co.uk>)

Cwricwlwm i Gymru

Yn ystod 2014-15, comisiynwyd yr Athro Graham Donaldson i gynnal adolygiad annibynnol o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru. Mae CYSAG Môn wedi cyfrannu at y broses ymgynghorol, y 'Sgwrs Fawr' ac wedi trafod argymhellion y ddogfen 'Dyfodol Llwyddiannus' a gyhoeddwyd yn Chwefror 2015.

Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn cael ei chynrychioli ar Grŵp Rhan ddeiliaid Strategol Llywodraeth Cymru ac mae Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi mynychu cyfarfodydd yn ystod y flwyddyn gyda chynrychiolwyr o Adran Cwricwlwm Llywodraeth Cymru wrth iddynt gefnogi'r ysgolion arloesol a datblygu Cwricwlwm i Gymru.

- Cyfeirir at y Fframwaith Cefnogi AG a fydd yn cael ei gyhoeddi Ionawr 2020 a chytunwyd i gynnwys y Fframwaith yn y Cynllun Gweithredu at ddibenion monitro
- Rhannwyd canllaw at y Cwricwlwm Drafft i Gymru 2022 ac ymatebodd CYSAG i'r ymgynghoriad
- Mynychodd y Cadeirydd a'r Clerc CYSAGau Gogledd Cymru yng Nghonwy , Gorffennaf 2019 er mwyn canfod barn rhan ddeiliaid eraill ar draws y rhanbarth.

- Cafwyd cydnabyddiaeth gan CYSAG bod i'r ysgolion Uwchradd yn benodol, bydd cyfnod heriol o'u blaenau wrth i athrawon weithredu dau Gwricwlwm yn y cyfnod trosiannol
- Fodd bynnag cafwyd canmoliaeth i'r cwricwlwm newydd am ei fod yn gyfoes ac yn bositif o ran ei ddull thematig

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Sicrhau bod athrawon yn ymwybodol o'r 'hyn sy'n bwysig' ym Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau
- Annog athrawon addysg grefyddol Ynys Môn ac aelodau CYSAG Môn i gyfrannu'n llawn at unrhyw adolygiad o'r cwricwlwm a threfniadau asesu;

2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN

Mae CYSAG Môn yn argymhell yr adnoddau canlynol i athrawon addysg grefyddol a phenaethiaid ysgolion yr ardal:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017)
- Addysg Grefyddol yng nghyfnod allweddol 2 a chyfnod allweddol 3 (ESTYN, Mehefin 2018)*

2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

Nodir yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig y dylai'r Awdurdod Addysg weithio gyda'i CYSAG i gadw llygad ar ddarparu addoli ar y cyd dyddiol ac ystyried gydag ef unrhyw gamau y gellid eu cymryd i wella darpariaeth o'r fath.

Rhaid i'r addoliad fod "yn gyffredinol Gristnogol ei gymeriad". Mae'r weithdrefn "penderfynu" yn caniatáu atal y gofynion hyn mewn perthynas â rhai neu'r cyfan o'r disgyblion mewn ysgol lle nad ydynt yn briodol.

- Mae aelodau CYSAG ac ysgolion Môn wedi derbyn canllawiau addoli ar y cyd:
 - Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2013)
 - Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Hydref 2017)
 - Diweddariad ar gyfer Arolygwyr (ESTYN, Ebrill 2018)'. Tynnwyd sylw at y dyfyniad a ganlyn o'r canllawiau:-
'Efallai nad effeithir ar y farn ar gyfer MA4 os na fodlonir y ddyletswydd statudol. Mae hyn yn rhywbeth i'r tîm ei ystyried. Bydd angen i'r tîm bwysu a mesur nifer o ffactorau ym mhob achos penodol, er enghraifft nifer y disgyblion y mae'n effeithio arnynt, a bydd rhaid i'r tîm benderfynu p'un a yw hyn yn arwyddocaol ai peidio, a ph'un a ddylai effeithio ar y farn gyffredinol ar gyfer MA4. Ni waeth p'un a fydd arolygwyr yn penderfynu adrodd ar addoli ar y cyd ai peidio, rhaid iddynt bob amser adrodd ar ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion.'
- Mae CYSAG Môn yn monitro safonau addoli ar y cyd trwy dderbyn a thrafod hunan arfarniad ysgolion yn ystod y cyfarfodydd.

- Mewn ymateb i argymhellion CYSAG Môn, mae'r Awdurdod Addysg wedi llythyru'r ysgolion yn rheolaidd yn gofyn iddynt estyn gwahoddiad i aelodau CYSAG i fynychu sesiwn addoli ar y cyd. Cytunwyd (6.10.15). Mae pro-fformar ar gael i'r aelodau i gofnodi eu harsylwadau yn ystod eu hymweliadau. Fodd bynnag ni lwyddodd yr un aelod eleni fynychu'r un sesiwn Addoli ar Y cyd mewn ysgol.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Annog ysgolion i wahodd aelodau o CYSAG Môn i fynychu sesiynau addoli ar y cyd yn ysgolion y sir.
- Sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio â'r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a daparu sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd;

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

Sefydlwyd CYSAG gan Bwyllgor Addysg Môn yn 1996 i gynnwys:

Cristnogion a Chrefyddau Eraill, sef

- Yr Eglwys Fethodistaidd
- Undeb Bedyddwyr Cymru
- Eglwys Bresbyteraidd Cymru
- Yr Eglwys yng Nghymru
- Undeb yr Annibynwyr
- Yr Eglwys Gatholig

Athrawon, sef,

- Cymdeithas y Prifathrawon (SHA)
- Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
- Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawon (NASUWT)
- Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
- Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr (ATL)
- Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Aelodau etholedig

3.2 Aelodaeth CYSAG Ynys Môn 2017-8

Cynrychiolwyr yr Enwadau Crefyddol

Yr Eglwys Fethodistaidd
Undeb Bedyddwyr Cymru
Eglwys Bresbyteraidd Cymru
Yr Eglwys yng Nghymru
Undeb yr Annibynwyr
Yr Eglwys Babyddol
Crynwyr

Parch. Kate McClelland (Haf 2016)
Mrs Catherine Jones
Mrs Einir Morris
Mrs Anest Frazer
Yr Athro Euros Wyn Jones
Mr Christopher Thomas
Mr Gerald Hewitson

Cynrychiolwyr Athrawon (cyfetholwyd)

Ysgol Gynradd Llangaffo
Ysgol Cybi
Ysgol Uwchradd Bodedern
Ysgol Syr Thomas Jones

Manon Morris Williams
Amanda Earnshaw
Heledd Haeearn
Mefys Jones Edwards

Cynghorwyr

Cynghorydd Glyn Haynes
Cynghorydd Gwilym O Jones
Cynghorydd Alun Mummery
Cynghorydd Bryan Owen
Cynghorydd Dylan Rees (**Cadeirydd**)
Cynghorydd Alun Roberts

Aelodau Cyfetholedig (heb bleidlais)

Rheinallt Thomas

Cyngor yr Ysgolion Sul

Swyddogion

Arwyn Williams Ebrill 2018 – Awst 2019

Pennaeth Dysgu Gydol Oes

Gwyneth Môn Hughes

Uwch Reolwr Safonau a Chynhwysiad a
chlerc [DROS DRO] CYSAG Môn

Helen Bebb (Medi 2018)

Ymgynghorydd CYSAG

Shirley Cooke

Swyddog Pwyllgor

3.3 Cyfarfodydd CYSAG 2017-18

Mae dyddiadau'r cyfarfodydd ar gael ymlaen llaw trwy gysylltu â Chlerc CYSAG. Yn ystod 2018 – 2019, cyfarfu CYSAG Ynys Môn ar dri achlysur:

9 Hydref 2018
19 Chwefror 2019
9 Gorffennaf 2019

Trafodwyd y materion canlynol ac ymhelaethir ar rai ohonynt yng nghorff yr adroddiad hwn:

a) Cyfarfod 9 Hydref 2018

- Materion yn codi: Penderfynwyd bod y Cadeirydd, ar ran y CYSAG, yn gofyn am i 'Addoli ar y Cyd mewn Ysgolion' gael ei gynnwys ar y rhaglen ar gyfer ei drafod yng nghyfarfod nesaf Cymdeithas CYSAGau Cymru.
- Y Cadeirydd i ysgrifennu at Mr Arwyn Thomas, yn mynegi siom y CYSAG nad yw wedi ymateb i'r pryderon a godwyd gan y Cadeirydd. A bod y CYSAG yn gwahodd Mr Thomas i fynychu'r cyfarfod nesaf ym mis Chwefror 2019.
- Penderfynwyd bod y CYSAG yn monitro'r sefyllfa gyfredol a'r pryderon a godwyd mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd a'i fod yn gweithredu ar adborth gan athrawon AG yn y man.

- Clerc y CYSAG i ysgrifennu at Eglwys Bresbyteraidd Cymru yn gofyn i'r Eglwys enwebu aelod i'w chynrychioli ar y CYSAG. Hefyd i ofyn am enwebiadau o blith athrawon am rôl cynrychiolydd athrawon ar y CYSAG.
- Adroddiad blynyddol CYSAG Ynys Môn 2016-17 - y Clerc, ar ran y CYSAG i ofyn am gyllid gan y Pennaeth Dysgu gyda golwg ar sicrhau arbenigedd allanol i ymgymryd â'r dasg o baratoi'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2017/18. A bod Mrs Helen Bebb, gyda chymorth Mrs Heledd Haeam, yn paratoi Cynllun Gweithredu'r CYSAG ar gyfer 2018/19. Er mwyn i'r trefniant hwn weithio, bydd angen cytuno i Mrs Bebb gael oriau ychwanegol.
- Adroddiad Arolwg Estyn (Mehefin 2018) - cafwyd crynodeb gan y Clerc o'r wybodaeth ar Adroddiad Arolwg Estyn ar AG yng Nghyfnod Allweddol 2 a 3. Derbyniwyd yr argymhellion yn yr adroddiad, a bod yr Ymgynghorydd Her yn cynnwys yr argymhelliad ym mhwynt bwled 7 yng Nghynllun Gweithredu'r CYSAG ar gyfer 2017/18. Y Clerc CYSAG i ddiweddarau'r Cadeirydd ar y trefniadau ar gyfer cyfarfod Penaethiaid Ynys Môn ag estyn gwahoddiad i Mrs Heledd Haeam a Mrs Helen Bebb fynychu'r cyfarfod yma..
- Arolygiadau ESTYN - Gwanwyn 2018: Ysgol Rhosybol, Ysgol Bryngwran ac Ysgol Gynradd Llanfairpwll. Cadeirydd yn dweud bod y tair ysgol wedi cael canlyniadau ardderchog gan Estyn ac y dylid eu llongyfarch ar eu gwaith. Pennaeth Ysgol Rhosybol yn cael ei gwahodd i'r cyfarfod CYSAG nesaf i drafod llwyddiannau ac arferion da yn yr ysgol.
- Nodwyd a derbyniwyd y wybodaeth a gyflwynwyd ar Ganllawiau i Ysgolion ar gyfer hunan arfarnu.
- Fe wnaeth y Cadeirydd gynnig adborth o'r Gweithdy CYSAG mewn perthynas â'r cwricwlwm newydd. Dygwyd at sylw'r CYSAG y ffaith y daethpwyd o hyd i anghysondebau mewn papur arholiad AG gan CBAC, rhwng y fersiynau Cymraeg a Saesneg. Penderfynwyd bod Mrs Heledd Haeam yn cadarnhau ar bapur i'r Cadeirydd, amgylchiadau'r anghysondebau hyn. Y Cadeirydd ar ran CYSAG yn drafftio llythyr swyddogol i'r CBAC yn gofyn am eglurhad ynghylch y camgymeriadau yn y papur arholiadau ac yn gofyn iddynt nodi pryderon CYSAG ynghylch yr anghysondebau.
- Cymdeithas CYSAGau Cymru, penderfynwyd nodi adborth y Cadeirydd a'r pwyntiau a godwyd yn y cyfarfod.
- Gohebiaeth - darllenodd y Cadeirydd lythyr oedd wedi'i dderbyn ym mis Mehefin 2018 oddi wrth Mr Richard Speight, Cadeirydd Grŵp Dyneiddwyr Bangor yn gofyn i'r CYSAG dderbyn cynrychiolwyr o grwpiau nad ydynt yn grefyddol ar y CYSAG. Cadeirydd yn disgwyl am wybodaeth gan Mr Speight am y nifer o Ddyneiddwyr ar Ynys Môn, felly disgwyl i gael y wybodaeth yma cyn gwneud penderfyniad.

b) Cyfarfod 19 Chwefror 2019

- Materion yn codi: Angen gwahodd y Cadeirydd i fynychu'r Fforwm Ysgolion Cynradd er mwyn profi arfer dda yn ysgolion Ynys Môn, yn ogystal â chodi proffil y CYSAG yn y sector.
- Cyflwyniad gan Bennaeth Ysgol Rhosybol ar waith yr ysgol mewn perthynas â'r ddarpariaeth Addysg Grefyddol. Penderfynwyd nodi'r cyflwyniad a'r gwaith ardderchog y mae Ysgol Rhosybol yn ei wneud.
- Cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol drafft 2017/18 y CYSAG i'r Pwyllgor ei ystyried. Penderfynwyd nodi cynnwys yr Adroddiad a bod y Clerc i godi pryderon CYSAG ynghylch y tabl yn Adran 2.3.3 yr adroddiad gyda'r swyddog sy'n paratoi'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2017/18. Fersiwn Diwygiedig o Gyfansoddiad CYSAG yn cael eu hanfon at y swyddog perthnasol cyn diwedd mis Chwefror, er mwyn i'r adroddiad drafft terfynol gael ei baratoi a'i gylchredeg i aelodau'r CYSAG.

- Cyflwynwyd adroddiad gan y Clerc i'r CYSAG, yn ymgorffori gwybodaeth o adroddiadau Arolygiadau Estyn a gynhaliwyd yn Ysgol Talwrn ac Ysgol Syr Thomas Jones, Amlwch i'r CYSAG eu hystyried. Nodwyd fod Estyn wedi adrodd fod safonau'r ddarpariaeth AG ac Addoli ar y Cyd yn dda yn y ddwy ysgol. Penderfynwyd nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd yn yr adroddiadau hunan arfarnu.
- Cyflwynwyd adroddiadau hunan arfarnu Ysgol Gymuned Rhosybol, Ysgol Llanfairpwll, Ysgol Parc y Bont, Llanddaniel ac Ysgol y Fali i'r CYSAG eu hystyried. Awgrymodd y Cadeirydd, a chytunwyd i flaenoriaethu ysgolion sydd heb gyflwyno adroddiadau hunan arfarnu yn y gorffennol. Nodwyd mai dim ond cyflwyno copi i'r CYSAG sydd angen i ysgolion ei wneud gan ei bod yn ofynnol i ysgolion baratoi'r adroddiadau. Penderfynwyd nodi cynnwys adroddiadau hunan arfarnu ysgolion. Y Cadeirydd i ofyn am gefnogaeth y Pennaeth Dysgu i symud ymlaen efo'r cynnig yma a bod y Clerc a Mrs Anest Frazer yn trafod yr opsiynau gorau ar gyfer symud ymlaen mewn perthynas ag adroddiadau hunan arfarnu ysgolion.
- Cyfansoddiad y Pwyllgor, penderfynwyd diweddaru cyfansoddiad y CYSAG a bod y Clerc yn ysgrifennu at Ysgrifennydd Undeb Annibynwyr Cymru yn gofyn iddynt enwebu cynrychiolydd o'r Eglwys i fod yn aelod o CYSAG Ynys Môn. Y Clerc i gysylltu ag Ysgrifennydd yr Eglwys Fethodistaidd i holi a yw'r wybodaeth sydd gan y CYSAG ynghylch ei gynrychiolydd yn gywir. Y Clerc i wahodd Mrs Amanda Earnshaw i gynrychioli'r sector cynradd ar y CYSAG.
- Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod blaenorol Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 20 Tachwedd, 2018 i'r Pwyllgor eu hystyried. Penderfynwyd y byddai'r Clerc yn anfon e-bost at Arweinydd y Cyngor er mwyn cyfleu pryderon y CYSAG i Mr Mark Drakeford, Prif Weinidog Cymru, am ddiffyg adnoddau Cymraeg mewn ysgolion.
- Rhoddodd y CYSAG ystyriaeth i gais i ganiatáu i aelod o'r Grŵp Dyneiddwyr Lleol ymuno â CYSAG Ynys Môn. Nodwyd fod gan y Dyneiddwyr 9 aelod lleol, 3 ohonynt yn byw ar Ynys Môn, ar ôl ystyried cyngor y Swyddog Monitro, penderfynodd y CYSAG fel a ganlyn: Er yn cydnabod cymhwyster posib, nid yw'r ymgeisydd wedi darparu unrhyw wybodaeth i awgrymu fod angen iddynt fod yn aelod er mwyn CYSAG adlewyrchu'n briodol brif draddodiadau crefyddol Ynys Môn wrth ymgymryd â'i swyddogaethau. Mae'r casgliad hwn yn seiliedig ar y ffaith, yn unol â'r wybodaeth a gyflwynwyd gan yr ymgeisydd, mai dim ond 3 dilynwr sydd yn byw ar Ynys Môn. Y Cadeirydd i anfon e-bost at Mr Richard Speight o Grŵp Dyneiddwyr Bangor er mwyn ei hysbysu am benderfyniad y CYSAG.

c) **Cyfarfod 9 Gorffennaf 2019**

- Materion yn codi: Mewn perthynas ag adroddiadau hunan arfarnu ysgolion, awgrymwyd a mabwysiadwyd fod ysgolion yn y 5 dalgylch yn cael eu targedu ar eu tro, sy'n golygu gofyn am 8 o adroddiadau bob tymor. Byddai unrhyw ysgolion sydd heb ddarparu adroddiad yn cael eu hamlygu ar y 6ed tymor dilynol. Penderfynwyd bod y Clerc i'r CYSAG yn adolygu'r opsiynau sydd ar gael, gan gynnwys aelodaeth o enwadau crefyddol eraill ar y CYSAG. Hefyd bod y Clerc yn gweithredu'r cynnig mewn perthynas ag adroddiadau hunan arfarnu.
- Penderfynwyd mabwysiadu Adroddiad Blynyddol y CYSAG am 2017/18.
- Cynllun Gweithredu CYSAG am 2019/22 a'r Fframwaith Cefnogi AG – penderfynwyd cynnwys y Fframwaith Drafft ar gyfer AG fel pwynt gweithredu yn y Cynllun Gweithredu 2019/22 a bod y CYSAG yn mabwysiadu'r Cynllun Gweithredu.
- Y Cwricwlwm newydd a sut fydd hyn yn effeithio ar Addysg Grefyddol? - Penderfynwyd nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd mewn perthynas â'r Cwricwlwm Newydd i Gymru 2022 a bod y Cadeirydd a'r Cydlynnydd AG yn darparu adborth i'r CYSAG ar ôl mynychu cyfarfod CYSAGau Gogledd Cymru.

- Arolygon Ysgolion Estyn - Gaeaf 2018 a Gwanwyn 2019: Cafodd arholiadau arolwg Estyn a wnaed yn Ysgol Gynradd Amlwch, Ysgol y Graig, Llangefni ac Ysgol Gymunedol Pentraeth eu cyflwyno i'r CYSAG i'w hystyried. Nid oedd unrhyw fater yn codi o'r arolygon Estyn a bod pob un o'r ysgolion yn cwrdd â'r gofynion, nodwyd bod yr ethos, y ddarpariaeth AG ac Addoli ar y Cyd yn dda ym mhob un o'r ysgolion. Penderfynwyd nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd yn adroddiadau arolwg Estyn.
- Adroddiadau hunan arfarniadau ysgolion wedi eu derbyn gan Ysgol y Talwrn, Ysgol Gymunedol Pentraeth ac Ysgol Gynradd Amlwch. Nodwyd fod safon y dysgu a gyrhaeddwyd mewn AG yn yr ysgolion hyn naill ai'n ddigonol neu'n dda. Penderfynwyd nodi'r adroddiadau hunan-arfarnu AG fel y cawsant eu cyflwyno a bod y Cadeirydd yn cysylltu â Phennaeth Ysgol y Talwrn i drefnu ymweliad i'r ysgol i arsylwi sesiwn Addoli ar y Cyd a'r gwaith sy'n cael ei wneud gan ddysgwyr yn yr ysgol.
- Cyflwynwyd cofnodion drafft y cyfarfod blaenorol y Gymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 26 Mawrth, 2019 er gwybodaeth. Penderfynwyd nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd yn y cofnodion a bod athrawon AG yn dod â samplau o gwestiynau arholi TGAU a Lefel A i gyfarfod nesaf CYSAG.
- Gohebiaeth: Adroddodd y Cadeirydd fod Dr Peter Hemming o Brifysgol Caerdydd wedi anfon nodyn atgoffa ato ynglŷn ag e-bost blaenorol yr oedd Dr Hemming wedi ei rannu gyda'r CYSAG, ynglŷn ag arolwg gwerthuso mae'n ei gynnal ar Ganllawiau a Phecyn Adnoddau ar Amrywiaeth Crefydd a Chred. Penderfynwyd fod y Clerc i'r CYSAG yn ail-anfon e-bost Dr Peter Hemming at aelodau CYSAG Ynys Môn.

3.3.1 Mae CYSAG Ynys Môn wedi ymaelodi â Chymdeithas CYSAGau Cymru ac mae ei haelodau yn mynychu cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn rheolaidd.

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y cynrychiolwyr canlynol:

Rheinallt Thomas

3.3.2 Darperir cynhaliadau broffesiynol i GYSAG fel a ganlyn:

Arwyn Williams Pennaeth Dysgu Gydol Oes

Gwyneth Hughes, Uwch Reolwr Safonau a Chynhwysiad sy'n gweithredu fel Clerc CYSAG

Helen Bebb, Cydlynnydd Addysg Grefyddol Ysgol David Hughes, Ymgynghorydd Cefnogi

Shirley Cooke, Swyddog Pwyllgor sy'n cofnodi ac yn gweinyddu CYSAG ar ran Cyngor Ynys Môn

Dylid cyfeirio ymholiadau at Glerc CYSAG, Adran Dysgu Prif Swyddfa'r Cyngor Llangefni. LL77 7EY
[Margaret Peters ers Medi 2019]

3.3.3 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad CYSAG

Dosberthir copi electronig o'r adroddiad blynyddol i'r canlynol:

- Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru
- Gwefan Addysg Mon, Ysgolion Ynys Môn
- Cymdeithas CYSAGau Cymru

Darperir copi hefyd i:

- Aelodau CYSAG Môn

3.4 Templed CYSAG Ynys Môn ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol

Sut gall CYSAG fonitro safonau?

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG)

Prif swyddogaeth CYSAG yw monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd a chynghori'r awdurdod lleol ar faterion sy'n ymwneud ag addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn credu y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol. Mae llawer o CYSAGau yn monitro safonau trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd ag aelodau CYSAG.

Gwybodaeth bellach:

- Cymdeithas CYSAGau Cymru: www.wasacre.org.uk
- Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd: Cylchlythyr 10/94 (Swyddfa Gymreig)
- Felly rydych yn ymuno â'ch CYSAG Lleol: llawlyfr ar gyfer aelodau CYSAGau yng Nghymru (Cym. CYSAGau C)
- Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, 2012);
- Adolygiad o Adroddiadau CYSAG (Llywodraeth Cymru, 2011 and 2013)

Adran Addysg a Sgiliau Cymru (AdAS)

Mae'r rhan fwyaf o CYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3-19 oed yng Nghymru' neu'i addasu fel eu maes llafur cytûn. Mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi addysg grefyddol yng Nghymru trwy ddarparu canllawiau i gefnogi athrawon, penaethiaid ac aelodau CYSAG. Maent yn cynnig gwybodaeth ddefnyddiol am ddulliau addysgu, adnoddau ac asesu. Roedd proses gymedroli allanol genedlaethol 2010 -12 yn gyfle i adrannau AG mewn ysgolion uwchradd ddangos eu dealltwriaeth o lefelau cyrhaeddiad Addysg Grefyddol.

Gwybodaeth bellach

- <http://cymru.gov.uk> > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed (2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (<http://cbac.co.uk>)

ESTYN

Mae arolygiadau ESTYN yn seiliedig ar bum maes arolygu:

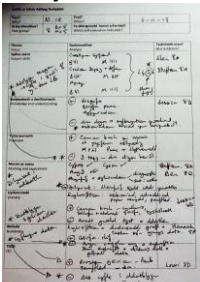
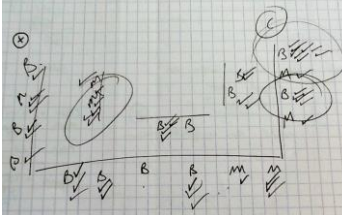
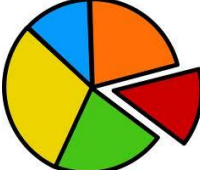
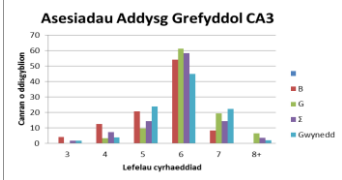
1. Safonau
2. Lles ac agweddau at ddysgu
3. Addysgu a phrofiadau dysgu
4. Gofal, cymorth ac arweiniad
5. Arweinyddiaeth a rheolaeth

Prin yw'r adroddiadau arolygiadau ysgol sy'n cynnwys sylwadau ar safonau Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Cyhoeddwyd adolygiad thematig o Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd ym mis Mehefin 2013 ac mae'n cynnig argymhellion i awdurdodau lleol, ysgolion a CYSAGau.

Gwybodaeth bellach:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Addysg grefyddol a moesol yng nghyfnod allweddol 2 a chyfnod allweddol 3 (ESTYN, Haf 2018)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (Hydref 2017)

Pa dystiolaeth a ddefnyddir gan ysgolion wrth ddod i farn?

Craffu ar lyfrau 	Mae athrawon yn casglu sampl o waith disgyblion, (e.e. <i>amrediad o allu, oed, bechgyn a merched</i>) er mwyn helpu'r cydlynnydd i ateb cwestiynau megis: • Pa gynnydd a wneir gan ddisgyblion yn eu sgiliau AG? A oes grwpiau o ddisgyblion yn tangyflawni? • I ba raddau y mae'r gwaith yn adlewyrchu gofynion y Maes Llafur Cytûn? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn datblygu'r medrau a nodir yn y Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd, a Chymhwysedd Digidol Cenedlaethol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
Arsylwadau gwersi 	Mae athrawon ac arweinwyr ysgol yn arsylwi gwersi er mwyn helpu'r cydlynnydd i ateb cwestiynau megis: • Pa gynnydd a wneir gan ddisgyblion yn eu sgiliau AG? A oes grwpiau o ddisgyblion yn tangyflawni? • A yw'r dysgwyr yn dangos cymhelliant uchel? A ydynt yn cyfrannu i'w dysgu? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn adlewyrchu gofynion y Maes Llafur Cytûn? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn datblygu'r medrau a nodir yn y Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd digidol Cenedlaethol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
Holiaduron a chyfweliadau 	Gall ysgolion ddadansoddi canlyniadau holiaduron a ddefnyddiwyd i ganfod barn disgyblion, athrawon a rhieni i gwestiynau megis: • Beth yw eu barn am 'gynnwys' y gwersi AG? A oes grwpiau arwyddocaol o ddisgyblion/rhieni sy'n cynnig barnau gwahanol? • Pa gynnydd a wneir ganddynt yn eu sgiliau Addysg Grefyddol? • Beth yw eu rhagdybiaethau/barnau/agweddau tuag at Addysg Grefyddol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
Data 	Gall ysgolion ddefnyddio data asesiadau athro neu ganlyniadau arholiadau allanol (uwchradd yn unig) er mwyn adnabod tueddiadau neu batrymau? • Pa mor dda y mae bechgyn/merched/grwpiau o ddisgyblion yn perfformio dros gyfnod? (<i>pob ysgol</i>) • Pa mor dda mae disgyblion ein hysgol/adran ni yn perfformio mewn cymhariaeth ag ysgolion/adranau eraill? (<i>ysgolion uwchradd yn unig</i>) • A oes grwpiau o ddisgyblion sy'n tangyflawni? (<i>pob ysgol</i>) • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu mewn addysg grefyddol?
Eraill Newyddion Addysg Grefyddol Religious Education News	Gall barn ysgolion hefyd fod yn seiliedig ar dystiolaeth arall megis: • Llwyddiant mewn cystadlaethau AG lleol neu genedlaethol; • Cyfrannu tuag at ddigwyddiadau/cynadleddau/prosiectau/cyhoeddiadau lleol neu genedlaethol; • Adroddiadau monitro gan aelodau eraill o'r staff e.e. <i>cydlynwyr llythrennedd rhifedd neu TGCh</i>; • Cofnodion cyfarfodydd gyda staff, llywodraethwyr neu ymwelwyr CYSAG; • Ymchwil gweithredu gan aelod o Gymuned Ddysgu Broffesiynol; • Achrediad allanol, e.e. <i>Marc Ansawdd Addysg Grefyddol</i> http://www.reqm.org/wales

Canllawiau CYSAG (tudalennau 3, 4, 5 a 6)

I ba raddau y mae darpariaeth yr ysgol yn hyrwyddo datblygiad personol y disgyblion? (Maes arolygu 4.2)

Bydd arfarnu safonau a'r ddarpariaeth ar gyfer addysg grefyddol yn gymorth i'r ysgol arfarnu maes arolygu 4.2 sef 'Datblygiad personol (gan gynnwys datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol).

Mae arweiniad arolygu ESTYN (Medi 2017) ar gyfer datblygiad ysbrydol a moesol yn nodi:

"Dylai arolygwyr ystyried y graddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol. Dylent ystyried pa mor dda y mae'r ysgol yn hyrwyddo egwyddorion sy'n helpu disgyblion i wahaniaethu rhwng da a drwg. Dylent ystyried pa mor dda y mae'r ysgol yn datblygu gallu disgyblion i fyfyrar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain. Dylent ystyried i ba raddau y mae'r ysgol yn meithrin gwerthoedd sy'n cael eu rhannu, fel gonestrwydd, tegwch, cyfiawnder a chynaliadwyedd, ac yn helpu disgyblion i ddeall anghenion a hawliau pobl eraill yn lleol, ac fel aelodau o fyd eang ac amrywiol."

O fewn amserlen cylch hunan arfarnu'r ysgol bydd angen ystyried pa dystiolaeth fydd yn helpu'r ysgol i ddod i farn ar faes arolygu 4.2. Mae gan addysg grefyddol ac addoli ar y cyd gyfraniad pwysig i'r maes hwn.

Mae'r cwestiynau enghreifftiol canlynol yn seiliedig ar Fframwaith Arolygu Cyffredinol ESTYN (Medi 2017) a'r cwestiynau a defnyddiwyd gan ESTYN yn ystod arolygiad thematig ar addysg grefyddol yn ystod tymor yr Hydref 2017. Nid oes disgwyl i ysgol ateb pob cwestiwn, ond o drafod y rhain gyda staff, llywodraethwyr, disgyblion ac ymgynghorydd cefnogi gwelliant bydd ysgol yn gallu adnabod cryfderau a meysydd gwella fydd yn eu galluogi i gynllunio gwelliannau.

Maes Arolygu 1: Safonau

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- Beth yw eich barn am safonau addysg grefyddol yn eich ysgol? (Disgyblion CS, CA2, CA3, CA4, CA5)
- Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol?
- I ba raddau mae grwpiau o ddisgyblion yn gwneud cynnydd mewn addysg grefyddol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd?
- I ba raddau mae disgyblion yn defnyddio'u medrau siarad a gwranddo, darllen ac ysgrifennu, rhifedd a TGCh yn briodol mewn addysg grefyddol?
- Rhowch enghraifft o sut mae'r disgyblion wedi datblygu eu medrau meddwl, eu creadigrwydd a'u medrau corfforol mewn gweithgareddau addysg grefyddol yn yr ystafell ddosbarth a thu allan?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes Arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- A yw'r disgyblion yn dangos diddordeb mewn addysg grefyddol?
- Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes Arolygu 3: Addysgu a phrofiadau dysgu

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau 'go iawn' o'r ddarpariaeth. Amser a ddyrannir i'r pwnc? % sy'n dewis Astudiaethau Crefyddol fel opsiwn? % sy'n ennill achrediad am eu haddysg grefyddol statudol?

- Sut ydych yn gwybod bod eich ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addysg grefyddol?
- Sut mae addysg grefyddol yn cael ei haddysgu yn eich ysgol?
- A yw'r addysg grefyddol yn llwyddo i ennyn diddordeb y disgyblion? A ydynt yn cael eu hysgogi a'u herio mewn gwersi addysg grefyddol?
- Pa mor dda y mae'r gwersi/gweithgareddau yn datblygu gwybodaeth a dealltwriaeth y disgyblion o gredoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol yn ogystal â'u medrau pwnc a'u medrau trawsgwricwlaidd?
- Beth yw ansawdd y cynllunio ar gyfer addysg grefyddol? (Adeiladu ar wybodaeth, dealltwriaeth a medrau blaenorol? Amcanion clir? Dulliau addysgu? Adnoddau?)
- Pa mor dda y mae'r adborth mewn addysg grefyddol yn helpu disgyblion i wybod pa mor dda y maent yn ei wneud a beth mae angen iddynt ei wneud i wella?

- Ym mha ffyrdd ydych chi'n asesu ac yn olrhain cynnydd disgyblion mewn addysg grefyddol?
- Sut mae'r cynllunio ar gyfer addysg grefyddol yn helpu'r disgyblion i fod yn unigolion uchelgeisiol, hyderus, dyheadol a gwybodus? Sut ydym yn ymateb i argymhellion 'Dyfodol Llwyddiannus'?
- I ba raddau y mae'r ysgol yn rhoi ystod eang a phriodol o brofiadau, tu fewn a thu allan i'r dosbarth, er mwyn datblygu diddordeb a medrau'r disgyblion mewn addysg grefyddol?
- A yw'r ysgol yn trefnu unrhyw deithiau neu ymweliadau sy'n gysylltiedig ag addysg grefyddol? Pa grwpiau blwyddyn, pa mor aml, a sut mae'r teithiau hyn yn cyfoethogi'r cwricwlwm?
- A yw'r addysg grefyddol yn adlewyrchu natur cyd-destun yr ysgol? A yw'n adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol, ieithyddol ac ethnig Cymru ac ardal leol yr ysgol?
- I ba raddau mae'r gweithgareddau addysg grefyddol yn rhoi cyfleoedd cynyddol bwrpasol i ddisgyblion ymarfer a datblygu eu medrau llythrennedd, rhifedd a TGCh i'r safon briodol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad

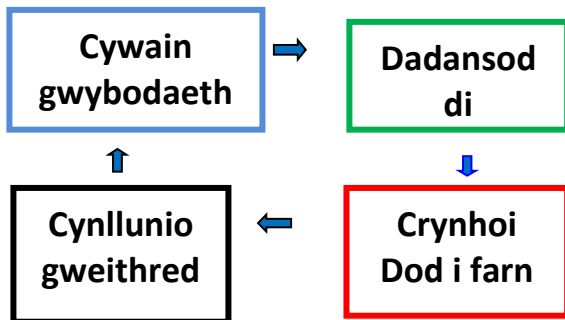
Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol?
- Sut mae'r disgyblion yn dylanwadu ar yr hyn y maent yn ei ddysgu mewn addysg grefyddol?
- A yw'r ysgol yn cymryd rhan mewn unrhyw weithgareddau cymunedol neu a oes ganddi gysylltiadau ag unrhyw arweinwyr neu sefydliadau ffydd?
- Beth yw cyfraniad addysg grefyddol i ddealltwriaeth disgyblion o'u diwylliant, y gymuned leol a'r byd ehangach?
- Rhowch enghreifftiau o sut mae addysg grefyddol wedi helpu disgyblion i ddeall materion yn ymwneud â chydarddoldeb ac amrywiaeth, ystrydebau neu eithafiaeth grefyddol, hawliau dynol?
- I ba raddau mae'r ysgol yn helpu disgyblion i ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?
- Pa mor dda mae'r ysgol yn datblygu gallu disgyblion i fyfyrio ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrio ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain?
- A yw'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol parthed addoli ar y cyd?
- Beth yw ansawdd yr addoli ar y cyd? Pa mor dda y mae'r ysgol yn ei gynllunio dros gyfnod?
- Sut mae'r ysgol yn cadw disgyblion yn ddiogel rhag peryglon radicaleiddio, e.e. *deunydd eithafol naill ai drwy siaradwyr gwadd neu siaradwyr ar ymweliadau a safleoedd*?
- Sut ydych chi'n sicrhau y caiff pryderon ynghylch sylwadau a wneir gan ddisgyblion yn ystod gwersi addysg grefyddol eu hystyried yn briodol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth

- A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol?
- A yw'r staff yn gallu manteisio ar ddatblygiad proffesiynol mewn addysg grefyddol?
- Sut ydych yn dyrannu adnoddau i gynorthwyo i addysgu addysg grefyddol?
- Sut caiff rhieni eu hysbysu am eu hawl i dynnu disgyblion o wersi addysg grefyddol? Sawl disgybl sy'n cael eu tynno o wersi addysg grefyddol gan eu rhieni ac a oes gan yr ysgol drefniadau da i ddarparu ar eu cyfer yn ystod gwersi addysg grefyddol? A yw'r nifer hon wedi cynnydd/gostwng/aros yr un fath dros y 5 mlynedd diwethaf? O ba grwpiau y daw'r disgyblion hyn? A ydych yn cael sgwrs a rhieni ynghylch eu penderfyniad?
- Ym mha ffyrdd y mae darpariaeth eich ysgol ar gyfer addysg grefyddol yn helpu i hyrwyddo cydlynad cymunedol gwell?
- Pa mor aml ydych chi'n monitro addysg grefyddol? Sut caiff y wybodaeth hon ei rhannu a staff perthnasol eraill?
- A ydych yn ystyried safbwyntiau disgyblion yn yr adroddiad hunan-arfarnu a'r cynlluniau gweithredu?
- A ydych yn cydweithio gydag athrawon sy'n addysgu addysg grefyddol mewn ysgolion eraill? Beth yw effaith hyn?
- Beth yw'r 'enghraifft gorau o addysg grefyddol' y gallwch ei rannu gyda'ch CYSAG lleol neu gydag athrawon eraill?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Sut y gall CYSAGau fonitro safonau?

Sut y gall CYSAG gywain gwybodaeth?

- Trwy ofyn i ysgolion gyflwyno gwybodaeth a hunan arfarniad;
- Trwy gomisiynu 'arbenigwr' i ymweld â sampl o ysgolion a darparu adroddiad tymhorol;
- Trwy drefnu bod yr aelodau yn ymweld ag ysgolion;
- Trwy ofyn i ddisgyblion, staff a llywodraethwyr mewn sampl o ysgolion gwblhau holiadur ar-lein;
- Trwy edrych ar ganlyniadau arholiadau allanol ac asesiadau athro CA3 (ysgolion uwchradd yn unig)

Pa ffynonellau sydd ar gael yn eich hardal chi?

- Dadansoddiad o adroddiadau hunan arfarnu ysgolion;
- Dadansoddiad o bolisiâu, cynlluniau gwaith, cynlluniau datblygu ysgolion;
- Data perfformiad ysgolion: asesiadau athrawon CA3, canlyniadau TGAU, Safon UG/A;
- Adroddiadau ymweliadau ysgol gan aelodau CYSAG;
- Dadansoddiad o holiaduron ysgol, arolygon ar-lein (disgyblion, staff, llywodraethwyr) wedi'u cyflwyno gan benaethiaid, cydlynwyr neu CYSAG/Cymdeithas CYSAGau Cymru;
- Cyflwyniadau gan gydlynwyr, athrawon, penaeithiaid, disgyblion;
- Llwyddiant mewn cystadlaethau, achrediadau allanol.

Niferoedd - meintiau a chyfrannau

bron bob un	=	gydag ychydig iawn o eithriadau
y rhan fwyaf	=	90% neu fwy
llawer	=	70% neu fwy
mwyafrif	=	dros 60%
tua hanner	=	agos at 50%
lleiafrif	=	o dan 40%
ychydig	=	o dan 20%
ychydig iawn	=	llai na 10%

Pwy sy'n cyfrannu tuag at y monitro?

- Athrawon ac aelodau o UDRh ysgolion
- Aelodau CYSAG
- Swyddogion Awdurdod Lleol/GwE
- Athrawon a nodwyd fel athrawon neilltuol
- Disgyblion
- Llywodraethwyr
- Rhieni

Rhagorol

Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaiedig

arbennig, da iawn, cryf iawn, eithriadol, yn rhagori ar, arbennig, ardderchog, gwyach, safon uchel iawn, ansawdd uchel iawn, ymestynnol, creadigol iawn, ymhell uwchlaw'r disgwyliadau, effeithiol iawn, hyfedr, meistrolgar

Digonol ac angen gwelliant

Cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond agweddau pwysig y mae angen eu gwella

boddhaol, priodol, addas, effeithlon, cymwys, perthnasol, digonol, digon, dilys, cadarn, diogel, canolig, cyson, cymedrol, anghyson, cyfyngedig

Da

Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau

llwyddiannus, cryf, cadarn, medrus, buddiol, gwerthfawr, cadarnhaol, trwyadl, defnyddiol, nerthol, grymus, cynhwysfawr, defnydd da, cyson dda, effeithiol, pwrpasol

Anfoddhaol ac angen gwelliant ar frys

Gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

annigonol, aneffeithlon, dim, amhriodol, aneffeithiol, anaddas, methu, gwan, gwael, cyfyngedig.

Geiriau/ymadroddion defnyddiol

Mae xxx wedi arwain at....

O ganlyniad i xxx mae safonau xxx wedi codi xx% er xx

Yn dilyn cyflwyno xxx mae xxx wedi gwella, fel y dangosir gan ...

Dengys xxx fod safonau xxx wedi...

Gwelir effaith xxx yn xxx sy'n dangos bod....

Gellir gweld gwelliant mewn xxx yn

Gellir gweld dylanwad xxx yn y gwelliant/cynnydd...

Dengys XXXXX bod x% o'r disgyblion yn gallu/bod gan x% o'r disgyblion ...

Dengys xxx bod x% o'r rhieni/staff/llywodraethwyr yn....

Beth ddylid ei gynnwys?

- **Effaith ymyrraeth** ar (safonau, lles, addysgu, agweddau, gwerthoedd)
- **Tueddiadau** dros gyfnod
- **Cymhariaeth** ag ysgolion eraill (?)
- **Barn** - defnyddio termau arfarnol
- **Meintioli** pa bryd bynnag y bo'n bosibl

Enw'r Ysgol:

Addysg Grefyddol

Maes arolygu 1: Safonau Addysg Grefyddol

Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd dros amser?

- Defnyddiwch: gwaith y disgyblion, asesiadau athrawon, teithiau dysgu, arsylwadau gwersi i lunio barn.
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, adroddiadau arholwyr CBAC.

Nodiadau:

Mae safonau addysg grefyddol ein disgyblion yn: **BARN**

Maes arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu am Addysg Grefyddol

Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?

- Defnyddiwch: gwaith disgyblion, dadansoddiad o holiadur addysg grefyddol, cofnodion grŵp ffocws/Cyngor Ysgol
- I'ch helpu mae: Arweiniad atodol: gwrandio ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017),

Nodiadau:

Mae agweddau disgyblion tuag at addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: **BARN**

Maes arolygu 3: Addysgu a phrofiadau dysgu mewn Addysg Grefyddol

Pa mor dda yw'r cynllunio a'r addysgu mewn addysg grefyddol? Rhowch enghreifftiau o brofiadau addysg grefyddol cyfoethog.

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, arsylwadau gwersi, gwaith disgyblion, holi disgyblion
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, Addysg grefyddol mewn ysgolion uwchradd (ESTYN, Haf 2013), Addysg grefyddol a moesol yng NghA2 a ChA3 (ESTYN, Haf 2018)

Nodiadau:

Mae safonau addysgu addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: **BARN**

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad mewn Addysg Grefyddol

I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fyfyrion ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrion ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain? Sut mae addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol? I ba raddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, cyfweiliadau gyda disgyblion, rhaglen addoli ar y cyd yr ysgol, cylchlythyr ysgol, cofnodion yr ysgol o unrhyw droseddau casineb/bwlio.
- I'ch helpu mae: Canllawiau CYSAG, Canllawiau ynglŷn ag addoli ar y cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru), Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017), Arweiniad atodol: gwrandio ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017)

Nodiadau:

Ydy'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy

Nac ydy

Mae cyfraniad addysg grefyddol i ddatblygiad personol disgyblion a chydlynid cymunedol yn: **BARN**

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth mewn Addysg Grefyddol

A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol? Sut ydych yn gwybod?

- Defnyddiwch: cynlluniau gwaith, adroddiadau monitro a hunan arfarnu, arfarniad o ddata, cyfweiliadau gyda'r cydlynnydd a'r llywodraethwr dynodedig/ymwelydd CYSAG, cofnodion cyfarfodydd staff, cynllun gwella, arfarniad cynnydd, astudiaeth achos yn dilyn cydweithio ysgol-i-ysgol.

- I'ch helpu mae: canllawiau CYSAG

Nodiadau:

Mae arweinyddiaeth a rheolaeth mewn addysg grefyddol yn: **BARN**

Agweddau i gael sylw	Camau gweithredu	Pwy?	Erbyn pryd?
		Nid oes rhaid rhannu'r manylion hyn gyda CYSAG ond mae angen i gofnodion yr ysgol sicrhau bod atebolrwydd yn glir i staff a llywodraethwyr	

Arfarniad crynodedol a fydd yn cyfrannu at arfarniad yr ysgol o 'Ddatblygiad Personol (4.2)'

Cryno! Tua 50 o eiriau.

Enw'r Pennaeth:

Llofnod y Pennaeth:

Dyddiad:

Cyngor Sefydlog ar Addysg Grefyddol

Mynychais sesiwn addoli ar y cyd mewn:	ysgol arbennig	☐
	ysgol gynradd	☐
	ysgol uwchradd	☐
Mynychais sesiwn addoli ar y cyd:	torfol/ysgol gyfan	☐
	dosbarth	☐
	cyfnod allweddol	☐
Yn cyfrannu i'r sesiwn addoli ar y cyd oedd:	y pennaeth	☐
	disgyblion	☐
	athro/athrawon	☐
	arweinydd crefyddol lleol	☐
	rhiant/rhieni	☐
	llywodraethwr	☐
Roedd y sesiwn addoli ar y cyd wedi para:	llai na 5 munud	☐
	rhwng 5-10 munud	☐
	rhwng 10-15 munud	☐
	dros 15 munud.	☐

Thema'r sesiwn addoli ar y cyd oedd: _____

Clywais:

Stori Feiblaidd	☐	Cyflwyniad gan oedolyn	☐
Stori o draddodiad crefyddol arall	☐	Cyflwyniad gan y disgyblion	☐
Stori foesol/cyfoes/hanesyddol addas	☐	Disgyblion yn myfyrio'n dawel mewn ymateb i ysgogiad	☐
Disgyblion yn gweddïo (yn unigol neu ar y cyd)	☐		☐
Emyn /carol Cristnogol	☐		☐
Cân addas	☐		☐

Tanlinellwch y tri datganiad gorau sy'n disgrifio'r sesiwn addoli ar y cyd.

Heddiw, roedd y sesiwn addoli ar y cyd yn:

- datblygu gallu dysgwyr i fyfyrar eu teimladau, eu gwerthoedd a'u hagweddau eu hunain;
- datblygu ymwybyddiaeth dysgwyr o fywyd mewnol a dimensiwn ysbrydol pob unigolyn;
- trafod a hybu ymatebion i gwestiynau sylfaenol ynglŷn ag ystyr bywyd, newid a marwolaeth;
- datblygu credoau a gwerthoedd, yn bersonol ac yn gymunedol fel ei gilydd;
- hybu dealltwriaeth o gredoau a gwerthoedd pobl eraill naill ai yn lleol neu'n fyd-eang;
- cynyddu hunan-barch ac ymdeimlad o bwrpas mewn bywyd;
- meithrin y gallu dynol i wneud dewisiadau moesol er da neu er drwg;
- hybu gwerthoedd, ystyr a phwrpas a rennir;
- darparu cyfleoedd i fyfyrar y digwyddiadau a'r profiadau 'hapus' a 'thrist' sy'n effeithio ar gymuned yr ysgol a'r gymuned leol, ac i'w rhannu;
- ategu dealltwriaeth ar y cyd o sut y gall dysgwyr unigol ac ysgol gyfrannu'n gadarnhaol at y gymuned ehangach;
- datblygu dealltwriaeth o amrywiaeth ac anghydraddoldeb byd-eang.

Unrhyw sylw arall:

3.7 : Cynllun Gweithredu CYSAG Ynys Môn 2018-19

Adroddiad Blynyddol CYSAG Môn 2016-17/2017-18	Camau Gweithredu 2018-19 ALI (Awdurdod Lleol) YP (Ymgynghorydd Pwnc) AC (Aelodau CYSAG)	Tystiolaeth	Deilliannau	
Cwricwlwm i Gymru Maes Dysgu a Phrofiad: Y Dyniaethau “Yr hyn sy’n bwysig”	- Sicrhau bod penaethiaid, athrawon, llywodraethwyr ac aelodau CYSAG yn wybodus am ofynion Cwricwlwm i Gymru (YP) - Cyfrannu at drafodaethau lleol er mwyn cynllunio profiadau dysgu sy’n ymateb i’r ‘hyn sy’n bwysig’ ym Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau. (ALL+YP+AC) - Cynrychioli Ynys Môn mewn unrhyw drafodaethau cenedlaethol parthed datblygu’r cwricwlwm a’r trefniadau asesu (ALI+ YP + AC) - Datblygu Maes Llafur Cytûn ar gyfer ysgolion Môn sy’n adlewyrchu egwyddorion Cwricwlwm i Gymru	- Cofnodion CYSAG Ynys Môn - Cofnodion Cymdeithas CYSAGau Cymru - Gohebiaeth a chanllawiau CYSAG Ynys Môn i ysgolion. - Maes Llafur Cytûn Ynys Môn - Enghreifftiau o arferion da	- Maes Llafur Cytûn Ynys Môn yn adlewyrchu egwyddorion Cwricwlwm i Gymru - Addysg Grefyddol yn cael ystyriaeth lawn wrth i ysgolion adolygu’r cwricwlwm a’r trefniadau asesu. - Y ddarpariaeth ar gyfer addysg grefyddol yn dda neu’n well ym mhob ysgol. - Safonau addysg grefyddol yn dda neu’n well ym mhob ysgol.	😊
				😐
				☹️
Hwyluso Addoli ar y Cyd o ansawdd	- Sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio a’r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a darparu sesiynau addolir ar y cyd o ansawdd. - Annog ysgolion i wahodd aelodau o GYSAG Ynys Môn i fynychu sesiynau addoli ar y cyd.	- Gohebiaeth i ysgolion - Adroddiadau llafar aelodau CYSAG - Cyfeiriadau tuag at addoli ar y cyd yn adroddiadau ESTYN	- Adroddiadau ESTYN yn nodi bod addoli ar y cyd yn dda. - Pob ysgol yn cydymffurfio â’r gofynion statudol. - Gwell dealltwriaeth ymhlith aelodau CYSAG o natur addoli ar y cyd mewn ysgolion.	😊
	•	•	•	😐
	•	•	•	☹️

